

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості
продуктів тваринництва

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН

Спеціальність	212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
Освітня програма	ВЕТЕРИНАРНА ГІГІЄНА, САНІТАРІЯ І ЕКСПЕРТИЗА
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти

Розробник: _____ **Фотіна Г.А., д.вет.н., професор**

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва	протокол від 16.06.2023 р. № 8
	Завідувач кафедри _____ Т.І. Фотіна (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Т.І. Фотіна

Декан факультету,
де реалізується освітня програма _____ О.Л. Нечипоренко

Рецензія на робочу програму надана _____
(підпис) (ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (_____)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2023 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Професійна етика та благополуччя тварин		
2.	Факультет/кафедра	Ветеринарної медицини Ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експерти		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-		
6.	Рівень НКР	7		
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 15 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)		Самостійна робота
		Лекційні 16	Лабораторні 44	90
10.	Мова навчання	Українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Д.вет.н., професор Фотіна Г.А.		
11.1	Контактна інформація	Корп. 3, каб. 2А, Тел.: +380992386224;super.annafotina@gmail.com		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Програмою передбачено принципи та критерії оцінки благополуччя тварин. Благополуччя тварини забезпечується, якщо вона здорова, перебуває в комфортних та безпечних умовах, отримує збалансовану годівлю, може поводитись природно, не страждає від неприємних станів таких, як біль, страх та стрес. Такий підхід охоплює всі аспекти життя тварини, включаючи відповідні умови у приміщенні, менеджмент, годівлю, профілактику та лікування хвороб, відповідальне гуманне поводження з нею та, в		

		разі необхідності, гуманну евтаназію.
13.	Мета освітнього компонента	Метою вивчення дисципліни опанування студентом теоретичної та практичної основи поведінки тварини, особливо у природних умовах. Студенти повинні отримати широке розуміння фундаментальних принципів та проблематики благополуччя та поведінки тварин. Базове розуміння місцевого, національного, регіонального та міжнародного законодавства щодо благополуччя тварин. Вивчення питань професійної етики дозволяє у формі ситуаційних завдань, практичних тренувань оцінити та покращити усні та письмові комунікаційні навички студента, (напр.: написання історії хвороби, спілкування з клієнтом щодо лікування та діагностики; критичне читання та осмислення щодо епідеміології, імунології, мікробіології; публічні виступи. Розуміння кодексу професійної поведінки та ветеринарної етики; локального та національного законодавства та регламентів, що регулюють ветеринарну діяльність.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на: ветеринарна санітарія, гігієна води. 2. Освітній компонент є основою для ветеринарної санітарії і гігієни.
15.	Політика академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
16.	Посилання на MOODL	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4671

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен	ПРН 2	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 9	
ДРН 1. Законодавчі акти, що регулюють роботу лікаря ветеринарної медицини та ставлення до тварин. Службове спілкування лікаря ветеринарної медицини з власниками тварин та пацієнтами. Помилки лікаря ветеринарної медицини. Ятрогенія	+			+	– опитування теоретичних питань, – виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, – тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 2. Етологія. Характеристика окремих елементів та особливостей поведінки тварин (ієрархія, угруповання, територіальність, агресивність). Визначення потреби тварини, та класифікація потреб.	+	+		+	– опитування теоретичних питань, – виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, – тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 3 Поведінка тварин. Репродуктивна поведінка. Статевий деморфізм. Шлюбно-сімейні стосунки. Турбота про потомство. Вплив фізичних та біологічних факторів навколишнього середовища на життєдіяльність тварин та поведінкові особливості (абіотичні, біотичні та антропогенні фактори).	+		+	+	– опитування теоретичних питань, – виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, – тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН4. Законодавчі акти, що регулюють ставлення до тварин. Благополуччя тварин. . Благополуччя тварин. Гуманна освіта. Законодавчі акти. Європейські конвенції. Кримінальна відповідальність	+		+	+	– опитування теоретичних питань, – виконання завдань на лабораторно заняттях, – тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 5. Благополуччя продуктивних тварин (благополуччя у скотарстві, свинарстві, вівчарстві, конярстві, птахівництві).	+	+		+	– опитування теоретичних питань, – виконання завдань на лабораторно заняттях, – тестування, виконання завдань самостійної роботи

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література
	Аудиторна робота		Сам. роб.	
	Лк	Лаб . з.		
Тема 1. Етичні принципи лікаря в колективі спеціалістів ветеринарної медицини.	4	12	20	1,2,3,4,5,11
Тема 2 Деонтологічні підходи до роботи лікаря ветеринарної медицини.	2	10	20	1,2,3,4,5,11
Тема 3 Підготовка фахівця ветеринарної медицини. Професійні помилки лікаря ветеринарної медицини.	4	10	20	1,2,3,4,5,8,11
Тема4 Визначення благополуччя тварин.Дискусії по терміну «благополуччя тварин» .Історичні аспекти благополуччя тварин.	2	4	10	6,7,8,9,10,11
Тема 5 Оцінка благополуччя тварин. Наукові дослідження благополуччя тварин. Компромiс між благополуччям та продуктивністю тварин.Оцінка благополуччя тварин в країнах ЕС.	2	4	10	1,2,3,4,5,8,11
Тема 6. Законодавчі аспекти благополуччя тварин в Україні.Благополуччя продуктивних тварин (Благополуччя у скотарстві,	2	4	10	1,2,3,4,5,8,11

свинарстві, птахівництві).				
Всього	16	44	90	150

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
<p>ДРН 1.</p> <p>Практична оцінка та покращення усних і письмових комунікаційних навичок, напр.: написання історії хвороби, спілкування з клієнтом щодо лікування та діагностики; написання публічних виступів.</p> <p>Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)</p>	<p>Методи викладання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладання: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць).</p>	<p>Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традуктивний метод). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)</p>
<p>ДРН 2.</p> <p>Знати обов'язок лікаря ветеринарної медицини Закони України, Європейські конвенції.</p> <p>Вміти пояснити концепцію благополуччя тварин та відповідні зобов'язання, що накладаються на власника, осіб, що</p>	<p>Методи викладання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладання:</p>	<p>Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традуктивний метод). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові</p>

<p>обслуговують тварин, ветеринарного лікаря та інших осіб. Аналізувати власні помилки і працювати над самовдосконаленням</p> <p>Розуміти відповідальність за бездіяльність та допущення лікарської помилки</p> <p>Розрізняти службове, професійне і приватне спілкування.</p> <p>Використовувати ветеринарну символіку та навички етичного спілкування з клієнтами</p>	<p>(використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.</p>	<p>дослідження).</p> <p>Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).</p>
<p>ДРН 3</p> <p>Виконання лабораторних робіт із застосуванням наукових етологічних методів – спостереження, опис, з використанням сучасних засобів відеонагляду та реєстрації. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn). Моделювання та оцінка впливу різноманітних умов на поведінку тварин.</p>	<p>Методи викладення за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладення: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць.</p>	<p>Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традиційний метод). Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація)</p>
<p>ДРН4.</p> <p>Знати де знайти актуальну інформацію щодо місцевого, національного, міжнародного регламенту та стандартів, відносно благополуччя тварин, що</p>	<p>Методи викладення за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження.</p>	<p>Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний,</p>

<p>описує гуманні методи тваринництва, транспортування, забою для споживання в їжу та з метою контролю хвороб. Норми та нормативно-технічну документацію. Вміти оцінити благополуччя тварин за критеріями 5 свобод.</p>	<p>Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладення: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць).</p>	<p><i>методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традитивний метод).</i> Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація))</p>
<p>ДРН 5. Аналіз різних систем утримання на благополуччя продуктивних тварин. Нормативно-правове забезпечення забою продуктивних тварин. Гуманний забій та евтоназія. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)</p>	<p>Методи викладення за джерелом знань: <i>Словесні:</i> розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж. <i>Наочні:</i> демонстрація, ілюстрація, спостереження. Активні методи: (використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів) Інтерактивні методи викладення: (використання мультимедійних технологій, електронних таблиць).</p>	<p>Методи навчання за джерелом знань: <i>Словесні:</i> робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів), <i>Наочні:</i> спостереження. Методи навчання за характером логіки пізнання (<i>аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, традитивний метод).</i> Активні методи (мозкова атака, рішення кросвордів, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, групові дослідження). Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних технологій, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація))</p>

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено у 5 семестрі

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Усне опитування	15балів/15%	До 15 тижня
2.	Вирішення ситуаційних завдань	20 балів/20%	До 13 тижня
3.	Презентації з доповідями за темами	15балів/15%	До 14 тижня
4.	Лабораторні дослідження води	30 балів/30%	До 12 тижня
5.	Тести множинного вибору	20балів/20%	До 7 тижня

5.1.1. Критерії оцінювання у 5 семестрі

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Усне опитування	<5 балів	5-10	11-14 балів	15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Вирішення ситуаційних завдань,	<10 балів	11-15	15-19 балів	20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання, розв'язані ситуаційне завдання розв'язане повністю, протокол складений	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Підготовка презентацій та доповідей	<5 балів	5-10	11-14 балів	15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Лабораторне дослідження води	<15 балів	15-20	21-26	27-30
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але є незначні	Завдання виконане вірно	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість,

		порушення методик		запропоновано власне вирішення проблеми
Тести множинного вибору	<10 балів	10-15	16-19	20
	Менше 10 правильних відповідей	10-15 правильних відповідей	16-19 правильних відповідей	Всі правильні відповіді

5.2. 2. Формативне оцінювання у 5 семестрі:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над ситуаційними задачами	10-15 хвилин в кінці кожної вивченої теми
2.	Зворотній зв'язок від студента під час роботи	Наступне заняття після вивчення нової теми
3.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації самостійної роботи	5, 12 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Базова

1. Панько І. С. Професійна етика лікаря ветеринарної медицини. Біла Церква, 2006. 272 с.
2. Козій В.І. Добробут тварин (історичні, наукові та нормативні аспекти). Біла Церква, 2012. 320 с.
3. Буткевич О.В. Европейская конвенция о защите домашних животных. Ты и собака. 2009. № 1-2 (27). С. 37-41.
4. Назар П.С., Віленський Ю.Г. Основи медичної етики. Київ: Здоров'я, 2002. 344 с.
5. Кучерявий В. П. Благополуччя тварин, етологія та професійна етика.: Львів : Світ, 2000. 500 с.
6. Шелудченкова А. С. Захист тварин в законодавстві України. Укр. часопис міжнар. права: наук.-практ. журн. Спец. вип.: Міжнародно-правові стандарти поводження з тваринами та їх захисту і практика України. 2013. С. 57–59.
7. Рудик С.К. Роль Києво-Могилянської академії у становленні ветеринарної науки і освіти. *Вісник аграрної науки*. 1995. Ч. 12. С. 99–103.
8. Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах : навч. посіб. Київ, 1998. 270 с.
9. Недосєков В.В., Блахо Т., Ситнюк М.П., та інші «Основи біобезпеки та благополуччя тварин.

Допоміжна

10. Broom D. M. “Animal Welfare” 2004. Bienestar animal. In *Etología Aplicada* ed. F.Galindo Maldonado and A. Orihuela Trujillo, 51-87. U.N.A.M.: Mexico City (in Spanish).
11. Broom D. M. The valuation of animal welfare in human society. In *Valuing Farm Animal Welfare*, ed. R.M. Bennett, 1-7. Reading: University of Reading. Broom D. M. 1994.
12. Corrado Carenzi, Marina Verga “Animal welfare: review of the scientific concept and definition” 2007.